4.2.6. Örf

Çoğunluğun veya bir toplumun benimseyip alışkanlık hâline getirdiği iyi ve faydalı fiillerdir.

Örf her zaman iyi olmak zorunda iken âdet hâline gelmiş davranışlar her zaman iyi olmayabilir. Örneğin, cep telefonu ile meşgul olmak adet hâline gelmiş olabilir, fakat bunun her zaman iyi bir adet olduğu söylenemez. Bir şeyin örf hâline gelmesi için, dinin veya ortak aklın (akl-ı selîm) o alışkanlığı iyi bulması ve içine sindirmesi gerekir.



Cep telefonunu ile çekim yapmak âdet olsa bile bazı yerlerde (okulda, müzede) çekim yapmak dinen geçersiz sayılan fasit bir örf olabilir.

Dinî hükümlerin bir kısmında örf bir delil olarak kullanılmıştır. Çünkü Kur'ân'da ve sünnette bazı hükümler anlatılırken örfe atıfta bulunulmuştur. Mesela, Yüce Allah bir ayette örfe şöyle işaret etmiştir:

"...Onların (annelerin) yiyeceği, giyeceği, örfe uygun olarak babaya aittir..."[40].

Hz. Peygamber (s.a.v) de şöyle buyurmuştur: **"Müminlerin güzel gördüğü şey Allah katında da güzeldir"[41].**

İnsana ve topluma hitap eden İslam, örfe değer vermekle aslında insana ve insanların ortak aklına değer vermiştir. Bu sebeple hakkında nass olmayan birçok konuda örfe başvurulur. İnsanlar arasında yapılan sözleşmelerdeki belirsizliklerin açıklığa kavuşturulmasında, ücretlerin ve çalışma saatlerinin belirlenmesinde, kiralık evin masraflarının kime ait olduğunun belirlen-

40 Bakara suresi, 233. ayet.
41 Ahmed b. Hanbel, I, 379.



mesinde, yeminlerin tespitinde, gerek toplumda ve gerekse aile içinde hak ve vazifelerin dağılımında örfe başvurulmaktadır.

Fıkhi hükümlerin zamana, yere ve şahsa göre değişmesi söz konusu olabilir. Esasen değişime konu olan, kaynağı örf olan hükümlerdir. Çünkü örfün değişimine bağlı olarak hükümler de değişiklik gösterebilir.

BİLGİ NOTU

- Örfün geçerli olabilmesi için nasslara aykırı olmaması gerekir.
- Örfün değişimine bağlı olarak hükümler de değişiklik gösterebilir.

